Erref. kodea: LAF-217-189 [1]

Izenburua: Kazetagintza lanetan, *Herria* aldizkarirako jasotako bertsoak: A-B

Afrikako soldado

Afrikako soldado bat kantuz.

Airea: Aizer plazera bortz urthiren buruan:

1o/.

Primaderako egun ederek bazterak duzte loratzen.
Orduko usain gozo eztia nork ezote du asmatzen
Hogoi lau urtetan gizon baten bizia dut comparatzen
Zorigaitzean erori gare, guretzat bertzelako zen.

2o/

Behin betikotz ta sekulakotz fin deneko primadera
gure gorputza sendorik dago bai bihotza alegera
Bi urte zerbitzua utzirik finak girela etcherat
Ez nuen uste beriz joaiterik harma zorotzen artera.

3o/

Neure biziko orhoit garia maiatzaren undarean.
Utzirik gure segidak oro sartu ginen algerian.
Ignorantzian zer karesa zen Oran nen aribatzean.
Bortz hil zauzkuten biga kolpatu mement batetik bertzean.

4o/

Zer baitez badako egunak lanbro beltz batek hartuak
Kabala batzuen pare ginen zoko baterat bilduak
Gosea bat zen ta egariak zituen oraino chichtuak
Kondatu gabe haur ta emaztek zauzkaten desafioak

5/

Gerotik humat hemen gabiltza ikertuz asko gokotan
Egunak dauzkau oien guziez harma gorotzak eskuetan.
Hitor dut ez ginela nagusi gure bataila orotan
Etsaiek baino geihago gizon galtze badugu frangotan.

6/

Masakre ikara geri huntaz nago pentsaketatua
Ikusiz zer gauza trichtea zen guretako mundua.
Kasik eran daiteke haundick hitzientzat pentsatua
Elgaren arteau suntsitzeko gelgerla madarikatua.

7/

Oih! Frantzia sor erdsuma pertsu hau dut zuretako.
Naiz bait bederen ez ote duzu gauza hau compreniuko
Ez naiz bakara aita arbaso oro hor ditut lekuko
Zoinbait gizonek odola chuntzen dutela zure saintzeko.

8/

Eskualdun lagun guziéri naiz pertsu huntan adrezatzen
Gutarik batek nork ez ote du eskual herià asmatzen
Eranik aski bihotzez zauztet pertsu huntaz gometatzen
Egun eder baten pasatzerat elgarekilan Ortzaigen.

FIN

Leon Aintziart

Agarden

Aintziart, Leon

Californialdetik gazte bat Kantari

1

Californialdetik hasten naiz kantatzen
Heskual-Herri maiteaz naizela orhoitzen
Batek Heskual-herrian ez duke phentsatzen
Hemengo Heskualdunak nola bizi diren

2

Frantses Heskualdun gazte Bachenabartarra
Oraino yin berria naiz lekhu huntara
Yuanden igande batez yantsi naiz herrira
Yakinik Heskualdun besta bat bazela

3

Toki pollit batian da Chino herria
Erdia segurikan Heskualdun yendia
Heskualdun ohidurez hain da atchikia
Besta bat eman dute bai choragarria

4

Heskuaraz entzun ditut kantari chaharrak
Muchiko-ta fandango zer dantza ederrak
Chinon ikhusi ditut Heskualdun suharrak
Sanhoki erakusten Heskual ohidurak

5

Haur gaichoen ikhustia hain zen hunkigarri
Heskuaraz garbiki-ta gora kantuz ari
Heskualdun landareak hor dira ageri
Eskerrak zueri-ta zuen aitameri

6

Milesker besta horren buruzagieri
Bai eta besta hortan barne zireneri
Grazia galdegiten dut yainko yannari
Gerore izaiteko zuen zerbitzari

7

Heskualdunen bihotza Gernikan arbola
Orotan garbi danka Heskualdun odola
Amerika aldean bertzetan bezela
Heskualduna bizi da arbasoak bezela

8

Luzegi izan gabe lumtan gelditzen niz
Chinoko Heskualdunak estimatuz hainitz
Ganden denak heskualdun giristino biziz
Bernaz gozatzeko guziak halabiz

Bachenabartarra

Agur yaun Ernandorena. Bertsu hauk igortzen daitzut hitzeman nuen bezela ez dira hambat ederrak bainan hor zuek egiten duzuen lan handiari segi badira hemen gizonak heskaldun suharrak ohidurer atchikiak direnak eta horren gatik eman ditut ene Ameriketako lehen bertsuak heskualdun besta hortaz. Gero igorrika daitzut bertze zombait bertsu. Plazer nuke bertsu hauk Herria kasetan ager balite ez ene gatik bainan hemengo heskualdunen gatik. Yadanik nik errezebitzen dut kaseta hori eta hamar familie tan bederen ibiltzen da eta bertze zonbaitena berdin. Hortakotz galdegiten dautzut fagore hori eta gelditzen naiz zure eta zure heskualdun lagunen adichkide eta zerbitzari. Aintzinetic milesker emanez agurtzen zaitut yauna Leon Ainciart Box 84 El. Toro Califor Kantu hauk ageraztea baditzu sinadura ezarazu fagorez Bachenabartarra

[illegible] Khantuak

1

Khantore berri batzu noha emaïtera
Gazter erakusteko oraiko manera
Ene gazte lagunbat mintzatu zaut bera
Haren gaïnian ditzadan pertsuak athera

-2-

Gazte hori haurretik baïtut ezagutzen
Ikhusi dut ohakoan bai eta handitzen
Berak derautalakotz othoïztuz galdetzen
Haren manera khantuz dautzuet emaïten

-3-

Gazte hori haurreanzen charmegarria
Haïn choragarri eta haïn maïthagarria
Goïzetik arratsera ezpainian irria
Zinez erran zaïteken zela aïngeria

-4-

Burhasoek handizki maite zuten haurra
Haïn zen maïthagarria bai eta ederra
Askotan egin dute geroztik nigarra
Sobera maïthaturik beren haur bakharra

-5-

Gaztea haur izanik hasi zen handitzen
Burhasoen erraner etzen ez behatzen
Libro izaïtekotan hirirat juantzen
Gero zer gerthatu den nik ez dakit chuchen

-6-

Berak erraiten zautan nigarra begian
Sobera ibili nauk libertimenduan
Orai bestek moldatuz da ospitalian
Oïnhazeetaneta hiltzeko bidian

-7-

Hasperen artetikan derauta aïthortu
Odol gaïchtoz zirela aitamak eritu
Beren seme bakharra zutelakotz galdu
Heïek hilik bera da umechurteh gelditu

-8-

Lagun dohakabeak zerautan erraïten
Azken aldikotz deat eskua emaïten
Pertsuak emaiteko hitan nuk fidatzen
Gazte orok etsenplu nitan har dezaten

-9-

Zuri nintzo naiz orai menditar gaztea
Hobe duzu aïtamer bethi segitzia
Sanhoago ere da mendiko aïria
Baïta ere gazteentzat galgarri hiria

-10-

Jaïnkoari eskerrak menditarra baïniz
Baïta ere mendian bethi egongo niz
Arbasoak bezela girichtino biziz
Zeruaz gozatzeko nahian halabiz

Léon Aineiart
Heletarra

Ameztoi, Laurent (Damestoy)

Labrador, Schefferville le 27-1-1963.
P. Québec.

Primaderaco florian.

I

Primaderaco florien
Hoilā bigarren urthean (bis)
Neskatcha gastī inozent bat naiz fena changrinen erdian
Eme bizia uzterat noha adinik ederreneau!

II

Badu jodanik lau urthe
Badudala norbait maitē (bis)
Burhasoeri declaratūa, orai ducla bi urthe
Heick ere achola gabe, saldu nahi izan nautē.

III

Aitak erran zautēn neri
Soin bihotz erdiragarri! (bis)
Hir' aberastasunar entzat, ez dun eskl... maitē hori
Esposarazi nahi nautē MARKIS batēn semeari.

IV

Gthoistū ditut eit' ema
Alferretēn ein dut dena (bis)
Neur' aberastasunarentzat dela nik maitē bakarra
Seculan ez duala harūco maitē ez dudan laguna.

V

Gerostik nago penetēn
Etzena ohe batētan (bis)
Midikuak ekartzen dauztet... bainan oro alferretēn
Ostēz ni sendatuten nautēn baber eder horietēn.

VI

Ni sendatzeko barbera
Da neure maïté bakarra (bis)
Othoistu ditut ait'emak utz dezaten ikustera
Atsegin hoi ez egin nahizik, uzten naute finitzera.

Cenada chocotik.

Laurent Demestoy.

Armendaritz-Tarra

Andre propia

Gure almanako, 1976.

55 or.

+

Andre propia

+

Neure andrea andre ona da, dudarik ez da, etxeko;
Eltzekaririk ez du egiten azarik ez duelako.

+

Hamarretako jaikitzen bada, armariua ideki;
Hameketako bere burua apainduko du ederki.

+

Gatilu-salda arduarekin gorputza sano iduki,
Bere burua gobernatzen du senarra baiño hobeki.

+

Neure andrea txit ederra zan ezkondu nintzan orduan
Kolore gorri, gorputz ederra, ile horia buruan.

+

Itsus hiltzeko modurikan ez zagokiân orduan,
Orai? Orai zer urrukia denbora juan-ta onduan!

+

Uda-partîan aritzen ginen aita-semiak laborantzan;
Andria berriz tabernarako salaurutikan arrantzan.

+

Bi ofizio ere banauzkan: igeltsero ta argiña;
Irabazien alderatzeko andrea buruz ariña.

+

Bizi-moduaz arnegaturik Eskual-Herritik juan nintzan
Amaren gatik seme gaxuak orra nola dabiltzan!

X...

L E B

Arrosagarai, Jean

Voila Mon Adresse
Arrossagaray Jean
Aincille
64

Monsieur Jaques Daffitte j'ai l'onneur
de vous écrire ces quelques lignes pour vous
faire la demande si vous allez maitre ces chansons dans
le journal basque herria. Vous aller

m'excuser pour vous faire déranger pour
si peux de chose. . Mes excuse. et a la
pro-chaine fois

Jeudi le 25 Mai 5..67

Airéa

huna pertzu berriak emanak Kalifornian

pertzu auyen moldatzeko hartsen dut aizina
deneri erran nayis orai gauza déna
bihotzian sarturik nago orai danik gaitzeko péna
laster pasatu sautalakats haurtazuneko adina

gaur bété isan ditut hemezartsi urté
Karkul egitéak enetzat orai dira hasté
nayis hunen gatik araino naizen gasté
gogo bihotzak kuraia ainitses nayi dutut bété

gasté denboran égiten baita ainitz pentzaketa
éta askatan ere maité égitéa bésta
hola egitékatz béharko baitzauku ainitz gosta
bainan yainkoak eman osagariarekin es gaiten inketa

yainkoaren laguntzarekin behar baita munduan bisi
latzeriak harturik otoi es gaitéla isi

aferak isaiten badira largo édo hertzi
denak yiten diren besala beharko dira iretzi

irestéko ere baita munduan ainitz pillula
eta harien denentzat gure ispiritua sobera ahula
bainan penitentziatzat serbait egin behar dugula
yainko legéak segitu haret eran besala

yendiak lana frango egin behar luke manduan
auzuak éta denak lagundus behar orduan
partikulaski esperantcha ad chikis beti goguan
karitaté égines sartuko diréla chuchon zeruan

askonaren aintzinekuan finitzen dut neure suyeta
geiagaren pentzatzeko ahulégi baitut kopéta
bainan don doyain berosia yainkoak emana baita
hartakotz dezagun denek hura maita

pertzu hauk eman ditut gasté eta chahar laguneri
partikulaski hekual herrian bisi diren guzieri
kontzolatu nayis hemen dirénak chahar eta éri
millaka goraintzi igortzen diotet deneri.

Arrosagaray, Juan Cruz

P. O. Box 213, Pomona, Calif. 91769
1975-eko Azaroa 18-a

P. Lafitte Jaunari Agur eta osagarri on:
Pentsatzen dut ukan zinduela joanden apirilan 30-eko ene letra eta plazer izanen nuen ene ideiari zure iduri edo arrapostia izaitia.....
Orai hunekin bihaltzen dut ilabete huntan egin ditudan 10 bertso berri, ontsa bazauzie zien "HERRIA" kasetan ager diten ahal bezain laster, eta ahal bada oro sail batean hemen diren bezala, nahi dituenak kopiak egin ditzan,
Hau da gure hemengo paperain izaria bai luze eta zabal, eta luzeago heldu diren kantiak moztu eta bi sailetan ezartzen ditut kopiak.
Deia baditut abantxu 300 kantu prest altxatzeko hemen lekia atzemaiten badut, ez diten bakarrik Euskal herrian geldi Euskaldunen lanak, baizik hemen ere geldi diten gure oroitzapenak.
Orai galdegiten dauzut fagore ttipi bat. 1914 etik 18 rako gerla ondoan egin kantiak Martin Larramendi(Eiheralarre Goienex) eta Peio Erramuzpe (Banka Manexek); haur denboran ikasi nituen 20 bertsoak bainan ez ditut izkirioz ikusi nihun ere eta orai ahantziak ditut, Hemen bihaltzen dautzu zonbait bertsu ikus ditzazun zoin herrebeski izkiriatu ditudan, eta nahi nuzke egilen denboran agertu ziren kopia zuzenak baldin badira zien bulegoan edo beste nunbait atzemaiten ahal badituzu otoi igor ditzazun eni. Bestalde 12 garren bertsoan Franzia traitu zuen generala-ren izena ez dakit nola izkiriatzen den eta nahi nuke jakin. Guk kantatzen ginduen - Oro Bolo bezala-arizan balire, Gillaumek eginen zin arraintzako sare, Laster jarriko baitzen mundu-guziain jabe. Iduri zaut Bolo ez dela izen zuzena, eta agian zuzenduko duzu.
Bestalde bihaltzen dauzut $10.00 galdegiten dauzutan lanaren eta agian ez duzu eskasez utziko. Zure zerbitzua estimatuko dut egiten ahal baduzu, beha egonen naiz.

Orai besterik gabe hartu ene konplimendu beroenak eta igorri bi lerro ahal duzunean.

Euskaldun Zintzo eta Zerbitzari

J.C.Arrosagaray

Zure titulia ez badut ontsa ezarri adrezan
igor zazu nola behar den ezarri,

7

Irri egin garri da diozun gonbersan
Zaku bolbora tripan nork behar du jasan
Hari su eman eta erretzia brasan
Etzuen ez sobera zerbait sofri zezan
Hura bezain krudelik ez delakotz izan

8

Bihotz gabe urguluz hanpatu krudela
Uste Ez uste hura baizik gizonik bazela
Jainkoa zeruan bezala, lurrean hura zela
Hala plantatu nahiz piztu zuen gerla
Oro suntsitu nahiz errautsa bezala

9

Ez du suntsitu bainan, gerlaren hastian
Gutarik zonbaitekin arizen gustian
Sosarekin bazakin espion tratian
Gu beti salatuak ginauden tokian
Clemenceau buruzagi plantatu artian

10

Clemenceau'k balentria ederrik egindu
Haren medioz gira hein ontarat heldu
Hark ditu espionak presondeirat bildu
Orduan etsai ~~[illegible]~~ orok indar ainitz ~~[illegible]~~ galdu
Urosak hastian hura, buru eman bagindu

11

Lagun bat ere hartu izan du leiala
Soldadoak manatzeko oi Foch jenerala
Harek manatuz geroz soldadoak bereala
Han egin izan dute beren jnahala
Eta irabazi gerla zuzen den bezala

12

~~Harekilan~~ Heickilan Gastelnau, beste ~~zonbait~~ anitz ere
Herrarentzat beti fidel egon dire
Oro Bolhok bezala arizan balere
Gillaume'k egin zion arraintzako sare
Laster jarriko baitzen mundu guziain jabe

13

Eman onduan ainitz malur eta pena
Ezin egin izandu desira zuena
Izan dadien gizona daiten abilena
Baldin ez balinbadu segitzen zuzena
Ondikotz galdua da gaizki dabilana

14

Ezagutza duenak dezake konpreni
Hura zabilan plantan etzela komeni
Hastean azkar bainan gero ezin forni
Gaizki hasten den lana ezin ontsa fini
Jainko bat denaz geroz ordu zuen puni

15

Jainko bat bada segur hor ezda dudarik
Hura gabe ez giñon irabaz gerlarik
Etsaien jestu xarrez asexe delarik
Laguntzak eman dauzku alde orotarik
Bai Europa'tik eta Amerikетarik

16

Beharrik jin zauzkigu Amerikanoak
Etsaien garbaitzeko hek zer putikoak
Bertute dunak eta batere ez flakoak
Gu akituak bezain hek ziren preskoak
Egin dauzte laguntzak pare gabekoak
Eik dauzkigute lagunizkt[illegible]

Erran dezagun beraz biba Amerika
Frantzes, Angles, Italia bai eta Belgika
Rumania, Serbia, ta Rusia ere erdizka
Han zer gerla izan den ez daike esplika
Batzu aldeka eta besteak kontraka

18

Aipa ditzagun ere gure desertorrak
nago hek ez direla estualdun peurrak
Ez ditu heier esker zuzendu makurrak
Oro izan bagina hek bezain uzkurrak
Noren eskian zitazken, Frantzia'ko burrak

19

Esker eta ohore dauzkiet orori guzieri
Alderdiarentzat fidel egon direneri
Gorta zaukumaz goroz gainuak yernari
Bainan Frantzia ezarri leken bezain handi
Hobe laike bakea oso segurta baladi

20

Jainkoak dezagula bakea etzian
Bakea auzoekin bai eta herrian
Bakea erresumek elgarren artian
Bakean har gaitzala guziak hiltzian
Lorian goza gaiten Eternitatian, fini

P.O.BOX 213, Pomona, California 91769
1975-eko Azaroa 27-a

P. Lafitte Jaunari Agur:
Azaro hunen 18-an bihali nauzun orai heldu den kantu kopia hau bera, bakarrik bertso 8-an lehen hitza lehengoan eman nion, Berritze, eta oraiko huntan eman diot, Zuzentze, Nik ez dakit zoin hitz ditaken hobeki eta zuen kontu uzten dut bi hitz hotarik hobeki dena ezar dezazuen.
Pentsatzen egoniz azken letra zuri bihalduz geroz. Hitzak berritzen ari dire gure Euskeran, bainan denbora berean gure Mintzaira zuzentzen, eta horgatik nahi dut zuek ezar dezazuen hobeki iduri zauzuena.
Zerbait gisetan jakinaraz zazue neri ahal bezain laster, zeren kopiak bihali nahi ditut beste zonbait berri hedatzaileri, eta nahi dut oro bardin hedatu.

Mila esker eta zorion zuri

J.C. Arrosagaray

J.C. Arrosagaray

"EUSKERA-RI MINTZO" KALIFORNIA-TIK"

AIREA: Sort lekua utziz geroz ondikotz hala beharrez.

1
Arbasoen denboratik Euskera maitagarria
Heietarik Burasoek gure gana ekarria;
Nehork ere ez daki zu noiz ta nun ziren sortia,
Iduri du mirakuluz zerutikan zu jautsia.

2
Jakintsunak erabili billatzen zure erroa
Duda gabe barna duzu ezin atzemanezkoa;
Hala ere zabaltzen da munduan zure fruitua,
Udan ala neguan da beti bardin loretua.

3
Euskaldunek ezagutzen zaitugu zu haurretikan
Burasoen belaunetan ginelarik jarririkan;
Zu entzunez atsegin du beti danik geroztikan
Zu gabe ez dugu nahi egun baten bizirikan.

4
Aita-Amen ahotikan ikasi karesa beroz
Hain eztiki aditzian borondate amodioz;
Zuk bakarrik konsolatzen, gu eleka hasiz geroz,
Ordutikan zu gurea, eta izanen betikoz.

5
Badakigu atakatzen zituztela aspaldian
Zu desegin nahiz ari dire jelosia handian;
Bainan ezin egin dute sekulan Euskal herrian,
Iratzartu gira oino, beharrezko tenorian.

6
Laidotua izan zire ezin sinets heineraino
Bai erdaldun eta franses jukutrek ahal duteno;
Bainan orai xerto berriz muntatua kaskoraino,
Horren bertze laguntza zuk ez duzu izan oraino.

7
Biltzarretan, kasetetan, baita ere bertsolari
Zure alde errepikan aste guziz dire ari;
Jarraikitzen badute hor, hasia duten lan hori,
Euskera zu izain zire Euskal herrien lokarri.

8
Zuzentze bat aspaldian zinduen ba egin behar,
Desbardinki mintzo zaitu, ezin konprenituz elkar;
Orai gira iratzartu;- Ez gaitezen berriz lokar,
Altxa zaite gora-lerden, eta egon beti azkar.

9
Zonbat uros ezagutuz konbeni den Euskalduntza
Ikastolak zabaltzia, pare gabe baliosa;
Aspaldi nik hortaz nuen egina lehen amentsa,
Orai obrak ikusirik, pozez bete zait bihotza.

10
Euskaldunen mintzaira zu egon garbi ta lorios
Zurekilan bai gira gu beti danikan kuraios;
Maite zaitu bihotzetik, eta maite amodioz
Gelditzen naiz erran gabe sekulan zuri adios.

Pomona, California-n, 1975-eko Azaroa-in 5-ian eginak.

J.C.Arrosagaray

JUAN ECHAMENDI "BORDELE BERTSULARIAK" eginak LUZAIDE'N

Bertsu hon Airea: "Kantuz" liburian pasa 65an dago musikan
(Ene izpirituan bazen zenbait pertsu)

(1)

Sortuz geroz guziek zor dugu hiltzia
Deusik ez da gure munduko bizia
Kita dezagun kita hemengo auzia
Garbiki etsamina gure konzientzia
Bertze munduan da
Gure justizia
Azken sententzia
Zer ordu tristia
Oi eternitateko penaren luzia - bis.

(2)

Pena hetaraz geroz ez da libratzerik
Eternitateak han, ez du finitzerik
Zonbat arima gaixo han kondenaturik
Sekulan libratzeko ez esperantzarik
Hetaz orhoiturik
Gauden doluturik
Umiliaturik
Etsenplu harturik
Noiz nahi partitzeko gu mundu huntarik - bis.

(3)

Jaunak igorriren du zerutik galdia
Herioa du bere, jaun mandataria
Hura jinez geroztik joan beharko gira
Gure jujatzaileak prest egonen dira
Guk egin ongia
Bai eta gaizkia
Heien arabera
Jujaturen gira
Memento lazgarriak ordukoak dira - bis.

(4)

Mundu huntako penak deusikan ez dire
Bertzekoen aldean itzal baten pare
Urteak miliunka pasaturik ere
Miserikordiarik han ez da batere
Zeruko Errege
Egizu fagore
Oro zuri gaude
Hortik altxa zaite
Gure arima gaixo doloratuen jabe - bis.

(5)

Andre dena Maria, birjina garbia
Zure laguntzaren beharretan gira
Ofentsatu baitugu gure gidaria
Zure seme dibino eta jaun haundia
Gaiten umilia
Denboraz balia
Eternitateaz
Orhoitzen bagira
Zeruko ateak han, idokiren dira - bis.

(6)

Nahi balinbagira hil eta salbatu
Arte huntan behar gira konbertitu
Bekatu egiteko kostuma kitatu
Lehen eginez ere urrikitan sartu
Ez berriz lerratu
Ahalaz beiratu
Ongi konfesatu
Hiltziaz orhoitu
Denbora joan eta ez dugu probetxu - bis.

(7)

Jauna zure graziak zoin diren handiak
Ez ditazke ez erran hekien nonbriak
Zeruko iduzkia, izar ta ilargiak
Oro gidatzen ditu zure boteriak,
Errebelatuiak
Gu zure ardiak
Gidazkizu gure
Arima galdiak
Otoi ez abandona zuhauren umiak - bis.

J. C. Arrosagaray'ek izkiriatuak

Inxauspeko Alaba

1

Inxauspeko alaba dendaria
Goizian goizik jostera joailia
Nigarretan pasatzen du bidia
Aprendiza kontsolatzailia

2

Zelian den izarrik ederrena
Jin balekit argi egitera
Joan naite maitiaren ikustera
Ene penen hari erraitera

3

Mundu huntan penarik gabetarik
Bizitzeko nik eztut ez perilik
Maitatu dut ukanen eztudana
Horrek deraut bihotzian pena

4

Maitatu duzia ukanen eztuzuna
Horrek deraizia bihotzian pena
Maita zazu ukan diokezuna
Eta joanen da zure bihotz mina

5

Mertzikaren floriaren ederra
Barnian dizu hexurra gogorra
Gaztia naiz bai eta loriusa
Eztut galtzen zure esperantza

6

Zu eta ni biak ginaudenian
Akort ginen hitz baten barnian
Eta orai denbora jindenian
Zu etzira ez zeure erranian

7

Adios beraz ene matia adios
Adios deizut orai sekulakotz
Ezkont zite plazer duzunareki
Eta begira ene arrakuntrutik

8

Zer izanen da zure arrakuntria
Zer ahal da zure egin ahala
Zerbait kasu nitan gertatzen bada
Sujet berri bat zutan izanen da

6 garren bertsua bildua dut Dominica Ampo de Etchemendy, zenaren kaier xaharrian

J. C. Arrosagaray'ek inkiatuak 1966 on

ARROKI, Nicolas

'Gerlatik lauda'

Le cumbenzy le 23 Janvier 1946

Monsieur le Directeur

J'ai l'honneur de vous envoyer copie d'une chanson basque que j'ai composée durant les premiers temps de ma captivité.

Je vous serais obligé de vouloir bien insérer cette chanson dans un coin de « Hemia »

Ci-joint 20 francs

Avec mes remerciements anticipés veuillez agréer Monsieur le Directeur l'assurance de mes respectueux sentiments

Nicolas Arrogny

Airea: Libi bat ikhusi dut

Gerlatik Landa

I

Hemeretzi ehun eta berroi garrena
aspaldiko urthetan orhoit garriena
nahiz ez naizen ez bethi alegera
halere nahi ditut Sertsu hauk athera

II

Presuner naizela nahi dautzuet erran
Dudarikan gabe bai Allemanian
neure lagunekin maiatz hamabortzian
etsaien eskuratu naiz uste gabean

III

Horietan baginen zombait eskualdun
behar ginela egon bethi elgarren lagun
hihotza trichte eta nigarra ere legun
hor partitu ginen frantziatik urrun

IV

Allemania muntzen guk ez baigindakian
guhauren gostuz hori ere dugu gakin
goizetikan arrats bide dugu egin
maiatzean diren egun luzeheekin

V

Zortzi egunez eman ginen bideari
arthe hortan pasatuz zenbait gose-egarri
ogiaren faltan lothuz belharrari
ganak lur hotzean, zerua estalki

VI

azken eguna zen hogoita hiru arratra
Lekura ginenean estomaka hutsa
eman ginduzten denak lastuan etzatera
ginuela izanen yeikitzean zatera

VII

Nahi dautzuet aiphatu biharamun hori
goizean kafia zaukuten ekharri
garagar errez emanik kolore hurari
zukria emaiteko yaioten ahantzi

VIII

Eguerditan baskari onazen hasteko
etziren ez peratu haren prestatzeko
bortzna lursagar buru bate churitzeko
beitze hamarnaiekin ez ginen aseko

IX

Zenbait denbora dugu iragan horrela
ez baiginen segur hanbat alegera
hor ginauden etzanik bethi leutsaketa
azkenekotz ahulduak yeikitzeko lotsa

X

Ikusi ez duenak sinhets ez dezake
bratatuak ginen galerannen pare
guardinuak harmetan hor zabiltzan erore
kaska zenbait emaitia etzuten herabe

XI

Bati eman zokoten rauzten izena
azken gerlan Frantzian presuner egona
Frantses soldaduez gaizki tratatua zela
gure Aldian dugu pagatu ordaina

XII

Penak yasan ditugu pazientziarekin
etsaia bentzutzeko esperantzarekin
horrek gure ideiag beitzerik du egin
Frantziaz yabetu da denbor labunekin

segida

XIII

Yinkoak gaztigu du eman Frantziari
etseylu emaiteko horren populuari
errespeturik etzen geihago nehori
Buruzagier ez yinko legeari

XIV

othoitz dezagun beraz bihotzez yinkoa
Finka dezan munduan bere yustizia
erresumen artean emanz bakea
Itzul gaitezen laster gure sort-lekura

Nicolas Arroquy

Lécumberry

ASPALDIKO KOBLARIA

'Amerikatako koineta'

Ameriketako Coinata

Airea Gizon aise nahiak hanitz du pairatzen
Ene Koinata dago Norte Amerikon
Aberasten ari da aspaldiko demboretan
Denentzat nagusi da hango artzainetan
Diruak ere badauzka bankean dolarretan
Ez baita ni bezala sosen beharretan

2

Aipatuak baitira Oregoneko mendiak
Udan albatzen dira haren ardiak
Zazpi montilekin baitira zaindiak
Erreparo behar du tropa handiak
Enetzat aski laizké banitu erdiak

Hamalaueko guerlan sartu guinelarik
Artzainak izan ziren konserlay galdeturik
Frantziarat jiteko bazuten idarzarik
Koinatak erreposta ez ont imbarzarik
Ez niz joaiten ahal ardiak utzirik

Konsulak orduan merci eta bueno
Artzainak behar dira hemen ere orainu
Artzain egonen zira Ameriketan zireno
Hobeki baitzitaizké hango guerlan bainu
Consulako papernetan oraitik Amerikanu

Guerostik iyana da bi aldiz frantzian
Guerlako leku hetan lehembiciko aldian
Kurritu ditu denak bere oto ederrian
Anaia bat hil baitzen braoneko heguian
Othoitz bat eguina du erori zen lekian

Arkeneko udan oraino hemen zen
Izana da Suissan bai eta Parisen
Hango leku eder guzien ikusten
Oteleko gastuak oz dute lotsatzen
Ausarki izan eta araberan ebahutzen

Parisetik jin eta izan da Fatiman
Madrileko hirian bai eta Lisbonan
Hoba bat apoza bazuen berekilan
Kontseilurik hoberenak harek dayko eman
Ameriketarat berekin ditzala ereman

Ameriketan badu hanitz chuchentzeko
Ardi alde handiak han ditu saltzeko
Bizpalivur urte oraino beharko
Zahartzeko dembora munduan passatzeko
Eskualherriat othe den nago itzuliko
aspaldiko koplaria

"Baigorriarra"

Lehenhago izan den heriotze bat
=airea= Kantoriak beretirik dira hanturik
Nechkatto gazte bati Malhur bat heltarik
Uste gabetarik dussu trumpaturik
Menburaz Eskanldale bestek kauzaturik

=1=

Munduko ~~etsai~~ Gisonaren etsai handienetik
Gazte erhokeriaren Geiduratzarretik
Odol hotzian izan bada heriotze eginik
Burbasso gaidunak bihotz minetan essaririk

=2=

Mutiko batek Ama bati kortessia eginez
Senhar emazten batassunari ogen egitez
Amak ahalgerik batere ez ukhenez
Debekatu gaussari Evak bessala eginez

=3=

Bi ogendantek senhaera beizien epanchu
Luciferek zutien hurak enganatu
Gissaissuari behar ziela bissia llaburtu
Nahiz elgarrekilan ~~[illegible]~~ bissitu

=4=

Itsuskeriaren goidetzeko ser zioten gogoratu
Gisona heriuak ziela tampaz beretu
Uspelen ezeztatzeko azken aropez bestetu.
Giza hortan suten aissuer salhatu

5

Jende hunetan beitzen hortarik beldura
Heriotzia ez zelu hola gerthatzia
Meza igorri zuten enguenatako hirirat
Kurdunak ethor zadien hilaren ikertzerat

6

Musde lajiak lagunetako Jaun Barbera
Ethorri ziren heriotzearen essogutzera
Bai eta borchatu hilzalia aithorzera
Eremanik izan beitzen gaztigu Etchera

7

Mutiko abria zustengarekin jujamendurat deithurik
Testamoniak bassiren herrietan hautaturik
Eginbidia nola suten haiek konzebiturik
Gaistakina izan beitzen hola gaztegaturik

8

Mutiko gaztek libur orai kuntzenzia
Huneski eginez neskatuchet gortessia
Amodioz girichtinoki haiekin ezkuntzia
Elgarri etchekiz hartu duzien Chedia

9

Jinko baitan sinheste atchikiz bihotzetik
Galdeginez grazia begira gitzan gaizkitik
Ez dezagun egin besteri ogenia
Zelutko Jaunari ez beita deusere gorderik

Argibide Borthuak

Iriartegaray Missonestaren erbia Baigorrin
Airea Cozinar abilikan bade mundu huntan

1

Azaroan hamekan missonestak zaurku jin
Enzebitu ditugu denek plazerrekin
Superiorrak Garatek bere laguneckin
Predikatu daukute bi astez Baigorrin

2

Lehenik dira ibili bi astez bisitan
Karrikako etchetan quartier orotan
Iriartegaray izan da mendiko etchetan
Laudatu baitauzkigu solas ederretan

3

Mendian zohalarik erbi bat du ikusi
Ez baitzezaken hatzeman joan zaio ihesi
Comisonnea igorri borchale Sianesi
Hil azu erbi hura ez du behar hauetze

4

Etienne eta Sauveur lagun harturik
Erbiaren hiltzeko ez baitu parerik
Missonester eman du bi zanguak hautsirik
Erbiari so zauden denak choraturik

5

Sianesek baitaki erbia nola presta
Onan diota hunekin eguiyue zibeta
Gauza hobeagoriek deusere ez baita
Abissa nazayue noiz duzuen besta

6

Zibetean omen dute erbia prestatu
Haren gostu ona guziek laudatu
Ez dut jakin Sianes duten gomitatu
Edo gomita duen berak enefussatu

7

Etienne eta Sauoenek erbian bazuten parte
Beren parte guzia presente eman dute
Erbiki zibeta izanagatik maite
Igurikatu beharko bertze bat hil arte

Baigorriana

Jaun buruzagura pertsu hok nahi
badituzu - Henian ozarri menturaz
zombaitek kantatuko dituzte

Airea

Gizon aise nahiak hanitz du pairatzen

1

Guziak holdu dira bere sasoinekin
Mattinen pertsurikan oraino ez da jin
Kantatuko guintuen zahanek gaztekin
Baigorriko arnotik botoile batekin
Omore ona baita ardura Baigorrin

2

Mattinek bere baithan zer duen pentsatzen
Nehork ere ez daki ez baitu erraiten
Surzeta ez du falta harteko kantatzen
Ez du dombora hanitz galdo bera zen
Othoi has zadien zorren pagatzen

3

Etchamendy bat ere hasi da tolosatik
Airatu nahia da bere kaiolatik
Hegalak labur eta gosti du ahalik
Bainan zartzen denian hobeki luuraturik
Ez duke izanen nehoren beldurrik

Pertsulari handirik ez deba aguori
Baukan bayiren biga orai zahanegui
Izpiritua tonto gorputza ere nagui
Urotki baditugu oraino bertze bi
Urepelen Chalbador Samperen Sampili

Sampilik baditu pertsuak emanak
Gogoan hartu ditut zombait hoberenak
Berantoria omen da hura ere mattinenak
Emanen baitauzkigu harek ordainak
Lana eguiten baitu kapable denak.

Boykak izan ditugu austen urtatsetan
Baitzuten zer eyar beren paperretan
Hanitz arizan da lanian debaldetan
Ni ere nuzu orai kasu beretan
Choko bat ez badut Herria kayetan

Politikay behar dut ondarra finitu
Eskualduna errekart ez baita passatu
Bospasei bayiren hekere trompatu
Eskual herria ez da biciki goratu
Eskualdunik ez dugu mehor deputatu
Mai gorriarra

Mutchurdin Kalakarien kantu berriak

Airea ortzirraletan duzu Garruzen merkatu

1

Mutchurdin bat karrikan bada kalakari
Hunen mihia beti errepikan ari
Bere burua dauka orotako handi
Guzien nahastetik ez ditaike geldi

2

Ton bateraino daukan bere hedadura
Berga bat eta laurden aztalatik burura
Harttarikan artzeko jina da mundura
Gorzetan lehenikan hausten du barura

3

Ikusi behar laike denak sinhesteko
Gorzetik arratsera zer duen erasiko
Partidarik dueno ez da ichilduko
Paradaren ondotik bera ibiliko

4

Iz baitute guziek aizina handirik
Abiatzen badira kalabraz aserik
Jarraikitzen zaiote orora ondotik
Ez baita kontente holopartide galdurik

delakoty 5

Ez ~~[illegible]~~ egona frantsesa eskoletan
Ez du koniprenitzen erdaraz kazetan
Eskuaraz jakintsun da hanichko ganzetan
Sudura sartzen baitu afera orotan

6

Auzoan balimbada zerbait segeretu
Mutchurdinaren etchean behar da passatu
Guzien moltatzeko pareriki ez baitu
Segeretu berriak harroturen ditu

7

Lagun biltzale baita gure mutchurdina
Hiruzpalau muntatzen beti hunen gana
Guzien artean du mihi chaloinena
Hortako deitzen dute guzien erreguina

8

Elgarrekin direnian bieiki gochatzen
Beren segeretuen elgarri passatzen
Auzoko jendien azkarki jorratzen
Ossagarria denek hortan dute biltzen

9

Hundu bezain laster badua etchetik
Egunaz eskapatu berrien ondotik
Karrika kurritzen du behera gainatik
Berea behar baitu nolaz pait mumbaitu

10

Eletrika arguiak baitauku arguitzen
Kampotikan barnera beguiak choratzen
Humbetik barnandan badaki egoiten
Ezbaditu ute gorzik ate leihoak herten

11

Holacha betherikan begui beharriak
Etchean sartu deman hamar et erdiak
Holakuak balira emaztaki guziak
Erreka jo lezake fitechko frantziak

Bachena barreko

Baigorriarra [Hernia-rako]

'Merkatu belza'

Merkatu Belza

Airea: Agur adichkidia jaimenak egun hun

1

Bachena barren bainiz herria Baigorrin
Merkatu belza hemen nola duten eguin
Eratulariak ari beren montilekin
Cabalak eros eta bardin Irissarrin
Ondoko arratsian passatzen Ispeguin

2

Batzu ichilka eta bertziak agueri
Aztaparka lohiak merkatu belzari
Hainitz eskaini eta guchiaguo nahi
Gauzak errefusatzen herriko jenderi
Saldurik nahiaguo ponet handieri

3

Maquignun handi orok montilak bazuyten
Mugaz bertze alderat gauçen passatzen
Chingar azpiak ere bazeramatzaten
Arroltze eta gasna guziak on ziren
Lekuko jendientzat dass ez zen gelditzen

4

Pesetarekin gauzak eros Espainian
Contrabandan balotak Mar bizkarrian
Magasinak baziren molde berrian
Oihala saltzen zuten bardin boucherian
Cafe eta sukriak harotzen etchian

5

Botiges zombait ere ez zauden geldirik
Merkatu belya zuten arras maitaturik
Contrabandichten ganzek ez zuten tararik
Contuarraren aypian zauzkaten gorderik
Saldu behar baitzirien ahalez ichilik

6

Aipatu behar baitut neure pratika
Dembora luzay nuen esne marchanta
Berdetarat joiten zen goizetan gordeka
Ni etchian barurik gabe utzi ta
Ez bainezaken paga hogoietan pinta

7

Alemanak baitzirien hemendik partitu
Frantses poliza ere baitzauku aykartu
Merkatu belya dute pochi bat tinkatu
Hobendun handi batzu korchelara bildu
Portefuilla handiak nun diren cherkatu

8

Lau urtez Alemanek probetu gaituzte
Zortzi chun milier ekendu dauzkute
Frantzia paper berriz ihaurtu baitute
Milako billet bluiek balio balute
Merkatu belyarekin aberats guintaizke

9

Eguien erraitera bortchatua bainiz
Ayken pertsu hunentzat oraino bi hitz
Ez dira denak contente horiche badakit
Nihauri erraitia ere ez zaut pollit
Hogoi sosekin orai lehenguo bi ardit

Baigorriana

Igortzen dituit pertsu brok
Mahi badira Herrian ezarri

Bakar-eneko Maria

10

Atchik detzagun bada egun eta gabez
Iratzarri bakotchan Amari zer galdez
Bekatuak confesa berritz ez eginez
Zerua segura da bikotzetik zinez

11

Ama bakarra dugu mundu untan guziak
Elgar maita dezagun aurride maitiak
Pazientzian artu emengo nekeak
Zeruan dugu izanen denentzat bakeak

Bakar-eneko Maria-k emanak

Airea: Kattalin ttukuttu, Kattalin ariña.

7

Errezelitu dugu lur-zeru jabea
Orain ura usteko zer biholz gabaa
Andik igorri gaitu aingeru-guardia
Atchikitzeko garbi Amaren fedea

8

Denak ateri gaitu Amaren indarra
Jende ola biltzeko ori da bakarra
Batche kurritzen dugu Ama utzi beharra
Biholzian pena ta begian ingarra

9

Gétari jini da ta Bidarte destigo
Antchen esan baitiogu azkenik adio
Laguinduko gaituela berak jinme dio
Arrosayuk atchiki bertz mundu artio

Barhoune, Dominique

Airĕa. Borda churi

1

Mila bĕatzi ĕta bĕroi hĕmĕrĕtzi
khantorĕ bĕri batzu nahi tout ĕsari
ĕta partikulaski gastĕe laguneri
hĕyĕri igortzĕko ĕnĕ sonbait bĕri

2

Hoita sĕi hilabĕtĕ badut phatsaturic
amadarat jouitĕko bidia harturic
hortakots igortzen tut khantu hoc sieri
sieri ĕraitĕko nun bisi naison ni

3

Sortzi bat hilabĕtĕ frantzian ĕgonic
algĕrirat partitu bĕrtzĕ lagunĕkin
ĕta orai hĕmen nais ni ni haur bakharic
ĕrĕ gauas phentatus asken ĕgunari

4

Khantu hauc ĕgitĕan sĕr goguan ĕsari
hortakots baitut hĕmen sĕrbĕit phatsaturic
nĕhoc baina gĕyaga bai hĕmen ikhusi
hiltzĕko tĕnarĕa ustĕ gabĕtaric

5

Bosgaren phërtsu hau dut goguan ësari
hola usten bainaute otsatsun hunëkin
da quillaren ëguna lehendanic harbil
jaicoac usten banu otsatsunarëkin

6

Sëigaren phërtsu hau dut anayër ëgori
ongi conprënitzëko ënë khantuëkin
dënëc onhart ditzaten anayaren ganic
africako partëan sër duen ikhusi

7

Mila bëatzi ëta bërai hamasaspi
uriaren ondara sër sër dutan ikhusi
lanjërëan bainintzen lagunen partëtic
bi fëlagag bakharic hil bainituen nic

8

Sortzi garen phertsuan bërtziac bilduric
prësondëgian sartu dënac ëlgarëkin
fëlaga gno horiëc tsaldado ënëkin
nahiago baitzuten gure contra jari

9

Eta hora nunbëitic sèr ginuen ëgin
hëmendic partitzëko prësunèr hëyëkin
ëhun ta haita saspi baitzëren bakharic
camiun batzuëtan chënëtan ësari

10

Huntan finitzen baitut curaya onëkin
agian ëgun bates hërian tsarturic
ènë lagun isanac dënac elgarëkin
otsagari onean arnua haskuri

FIN

Tirailleur Barhenne Dominique:
S.P. 88.216.. A.F.N...
4e Compagnie

Barnetxe, L.

Ameriketa
Colorado Menditik

Milla bederatzi ehuneta berrogoita hamaseian
europa kitatu nuen orduko aire portuan
pyaya edera egin dut seguru airian
baieta plazerekin gausi. Denver. hirian

2

lehtu arotzian izanez hasinaz pentzaketa
behar nuela mintzatu galdatzen dut entrepreta
enplegatu bat heldu zaut iduri profeta
otel. lérat eremaitenu berehtin otuan hareta

3

eraiten zautan plazer. diat egaitia hirekin
bera hala izanez beti fransez settin
gazak gostuan armorik ez dutk bizigitutk esmiarekin
pentza tzen diat usatutko hizala hiere dembararekin

4

Elhe ederez mintza eta ondotik yoena
Etzinetik baitzuen manatua ailastua
berak gan daut hoberena eta eni ugi mutkua
nik ez tut sekulan galanta deitzen holakoa

5

gaua pasatu eta biharamun goizian
naguzia hormuen chekha goizik. argizian
Kompli menduac eginik eraiten daut abian
tropa handiat berechia hire condu mendian

6

Etchola bat badut arras modakoa
eta hunen barnian dauka ohakua
gosetu eta prestatzia gatikua
furnego bat baitut huntan ehun urtekua

7

7

negua ginda eta ~~badut~~ hoz dago dembora
metra bat dederen lodi badugu elura
eta gehio eginen duen badut oraino beldura
lekhu hunetk hotzaren famadu eta ezda gezura

8

hara noladen beraz hemengo bizia
batharik egaitia mendian ezda zuhurtzia
hor baino gorago izanitk ere idabazia
gizonak hemendu egiten penitentzia

9

gabriel Mirande zer diok algerrian
aditu diat nahio hukela hire hérian
harak kuraya nitkere izena emana diat merrian
hemengo tropetkin ambarkatzeko ranforrian

10

bortzu hauk igortzen haristoy jean Pierri
ongi ezagutzen dutan adichkide horri
hiretkin passatu diat d'embora ederik
hoko biziak ez dik munduan parrerik

11

oraitzen nuk beti pariseko hirrian
elgarkin egonik hurbil otélian
telephonez mintza eta ~~mest~~ metros arrian
holako dembararik ez diat iganen bizian

12.

ene hunat gidazalea Dunj gauna bordaletko
odre onean gidatu nuz egia eraitetko
aspaldian bainuen ideya letku huntara gitetko
hatik nahionuke tenora baliz gibelerat gitetko

13

aita eta haurbideak gorentzi orori
enetako ezazuela egin odol gachtorik
~~zoimb~~ zombait urte egoneta heldu naizelarik
elgarekin pasatzeakin zombait egun gocharik

14

azte guziez leitzen dut eskualdun jurnala
horek baitaut ere beritzen ene morala
yainkuak ~~itzultzeko~~ emaiten badau egun batez ahala
zorionian itzultzeko beriz europala

15

barkatuko duzue ez bainaiz otchalde
hortako naiz ere pochibat herabe
mudu huntaik guanada utzirik oro debalde
eta ni haren ordain ez niza batere baino hobe

L. Barnetche Haspandara

Berzu hok journal Herriari
Colorado - menditie heldu baitira
Merçi haniz

Basterretxe, Anna

Cheraute le 17 juillet 1966 airia itchuestenduyu gaizian

1

Hstaidakren hamazazpian
Huna kokotche mendian
Athegiko etchian
Papera ere dizitestian
Creyona ere bestian
San martinekin batian
Beste bat ukhan artian
Chantuy ari batian

2

Oi basenave yauna
Oguste sohotakomera
Obra guzien arabera
Sure beharetankhausitzen
Nuzu nahy ardietsizuzena
Erespetatuy adina
Bai eta ere gizona
Yenko arena bazira

3

Orai egin phentsaketac
Etsa minatuy bihotzac
Eta heikin arimac
Guc gorderic ere gurehutzac
Yenkoac baitaytidenac
Ge zurac khendu atseginac
Umilia gaiten denac
Gazatzeko baké anac

4

Orai nahi dautzut galdatu
Eginen datazu nez zer bitchu
Sure egin bide chuchena baituzu
Ene zuzenac nun athe
Ditusten makhurtu
Nihi bazintu chuchedu
Hola gizon atheratu
Yenko legia abeditu

5

Apheza ere zurekin
Eskuy esku elgarekin
Oi phetsa mendu berekin
Nic gogoeta onic ez dut
Egiten gehiago zuekin
Osasuna khendu gorphuzetic
Bihotzetic bakia harekin
Ez dakit gehiagozer egin

6

Yondoni paulo haudia
Seidu guzien gidaria
Suri galdetzen dut grazia
Yenko onarekin zeruetan
Oi gu denen giltzaria
Idec daukuzun athia
Comeni badugu hansartzia
Eternitate guziko bakia
Anna Basterretche cheraute

[Xalbat Baxo]

"Amikuztarra"

"Beha luze" daukagu Beauze Garaiko:
~~Izu hor~~, SO EGILEA, zira laketuko.
(zu hor)

Miremont ere duzu izanen auzoko:
Etchechuri gaïnetik mendia ~~miatzeko~~ soitepko:

Etchechurian, omen, athea zabalchko
Kalonjeak dirade hor "beha luzeko".

Beauzeko jendea dugu bihotzeko, —
Soinu ala kantuez gure Choratzeko.

Beauze-hil herrian, Duhau pausatuko
Elizak aphaindurik Jainkoarendako

"Karressaren" ondoan Lucus Lukuzeko,
Fransesez diotena, toki urguluzko.

Alzumarta kaskoa gero goretsiko,
Amikuze maitea baitu inguruko.

Alzumarta kaskoan zeinuak ozenchko
Anjelus erraileak, hots, Etchegorriko.

(Beste zathia, gero)

Amikuztarra
à moins de ~~mettre~~ signer Beharri luzia)

Amikuze : locus amicus.

(airea : Iruten ari nuzu.)

Laphurdin omen duzu jakinbunik asko
Ez dena baitiote Amikuzendako.

Eztenik gabe gaude gu nehorendako, (on besterendako?)
Eta partikularzki Laphurtarrendako.

"Lekhu adichkidea" dugu aiphatuko,
Adichkide lekua baita guretako.

Amikuzen burua dugula arinchko:
Arbasoek Jaukuten alchatu gorachko.

Amikuzen burua zen "Garro luzeko".
Zombaitek diotenaz Gainharriluzeko (1)

Hala zion Garruztar Gustave Berdeco Journal de St Palais astekariaren buruzagi zenak

---

Izena du
~~Hiri hori~~ Carressa Erromarendako
Ezinago ~~Dinendako~~ ~~[illegible]~~ baitzuen ~~[illegible]~~ karesa karesa orduko.

Buru bilo gabea da Garruze kasko
Hari errespetua dugu ekharriko.

Eskualzalen biltzarra han da ezarriko,
Ardura, duda gabe gure beiratzeko.

Gure hiri nausia "johan aphalauko":
Hiri ttipia, bainan bazterrak gorichko.

Donaphalegu duzu bai Donu oneko,
Nahiz burdin bidia duen "gara hutseko".

"Karro luzerik"
~~Portamantua~~ frango du bere meneko.
Oinetakorik guti ditu higatuko.

Oinetakorik aski ez dela salduko
Etzaitela ez gaitzi, Maule Chuberoko.

Nausi, "portamantua", burdin bidendako,
Eskualdunak elgarri hobeki josteko.

Nausi "portamantua" arrotzen biltzeko,
Ganza ala jendea merkhaturatzeko.

Donaphaule diote ~~[illegible]~~ kasko chiloko,,?
Auzitegian ditu mihiak heziko.

Jen(tzua) galtzen ez badu ez da kas(ko-oin)duko
Egon ~~bedi~~ bedi, Frantzian, Eskualdun fedeko.

Orhoit Migel saindua, Garaikoetcheko,
Behin izan zinela zu Donaphaleuko!

Amikuzen baduzu Oyhan eta suko:
Negian bero daude eta udan fresko.

Itzalik handienak dira Oraarreko:
Amikuze hegian baitu haitz bethiko.

"Oro arre" diote Orabarrendako:
Biarnesek gutarik Oro arretzeko.

"Oro arre" diotegu erdararendako,
Girichtino ~~[illegible]~~ gaudezu auzokoendako.

Adichkide bazira bichta ederreko,
Arrutatik ~~dukezu~~ bederen bazter ikhusiko.

Sarrikota dugula bat Amikuzeko
Beste biak diaade "ai!" bekhaizkituko (2) Chuberon Sarrikota pia eta Sarrikota gagna

---

Marchutako herria da omen gaitzeko
Harek gobernu ona bethi du auzoko

Marchutatik Zokhozu dukegu hurrenchko;
Choko ona halere Amorotzendako.

Amorotze lephoa, kolore berdeco,
Amorotstuak gaude zuri behatzeko!

~~(Segida gero)~~

Amorosten bazira zu Amorotzeko
"Behaluze" dukezu ~~gero~~ sarri Beauzeko. (Segida, ahal bezein sarri) Amikuztarra

Amikuze
~~(Locus Amicus)~~
ba dugu Behiri guneko,
Bithirigna ~~Behiri Begiri edo Begiriko~~
Bethi~~h~~irigno ona aitonsemendako

Mendian Zoin den, eder Ostanko estanko:
Salbatore gainetik duzu bekhoz beko.

Uharte aldiz duzu haran ederreko:
Ostibartarrak ere ditu tentatuko.

Larribarren direla kinkiller anhizko?
Kinkilleko zubia hon dute azkarsko.

Sorhapurun baduzu Klotcher Chuberoko
Lohitsugunen ere, ~~Apheza~~ Ertora guardako.

Phago ola, Zoin gozo santantoniorako!
Bidea ahantzirik Oskacheratzeko!

Gainharpeko Oyhergi, argi urratzeko
Alegerarik beko ekhiarendako

Etche harri ederrik ba da Arneko:
Chuberotarrak oro haren bekhaizgoko.

Etcharri herri ona eskualzalendako:
Tartas eta Oyhenart Ziren Etcharriko.

Ithorrotze-Olhaibi da herri-joriskо:
Jauregiz eta gunez parerik gabeko

Piarres Iparla hori zen Ithorrotzeko
Esknalzain orai duzu mundu zabaleko.

Ithorrotze aise da buru Olhaibiko:
Chuberoren "Syndic"-a da Ithorrotzeko.

Domin senjanen duzu dorea nasaisko,
Kampoak gizen ere moltsak hampatusko.

Chubero Berhuetan duzu baratuko
Lapichkota baitugu Klotcherrez handisko.

Behachkagune duzu ongi deithuko,
Alemanen ihesi ~~Hantik Aleman~~ eri behachkariendako.

Har baratze Zuek orok Arbaratzendako
Baragarri da ere deputatuendako.

Arbaratz Beheitian Mus de Cascu, Kasko
Errecart Jauna ere han bada Norbeitsko.

Aldean Zilhekua ihizilekhuko,
Sohotako maldetan lapin ~~arbi~~ ta lumako.

Arbutiko hegala espantagarriko
Amikuze hegia du miresgarriko.

~~Eskual~~ Herriko muga zen lehenagoko:
Charretik Bachtidalat Maule-Uhaitzeko.

Abitagnen, Ezkozen, Eskuara galduchko.
Erenguan Burguen, Bizkai artinoko.

Eskualkaldun gaude, gu beldur gabeko.
Gure mintzaire ~~duga~~ ona ongi beiratzeko.

Solas-guti dukegu ondikotz Gamuko:
Hango chara handiak baitira tiroko.

Suhasti da suhaitzez hura ere munto.
Elizaz eta lurrez herri aberasko.

Gure azken elhea Aiziritzendako:
~~Haiz' ihitzen erbia lo da~~ ~~duga gora sekulako.~~
Haiz' ihitzen erbia lo da sekulako.

Amikuztarra

Becas, Charles

"Harrichabal"; "Pottolo"

Hobetzeko molde on bat.

Duela bulta bat oto chahar batetarik jautsinik jin zerautan neska bat. Uste bainuen sosarentzat zabilan arrunt horietarik zela, eta ederra izana gatik, erran gogo nakon hobe zuela aitzina juaitea; ez nintzala haren 'zerbitzuez' intresatua. Bainan etzen heyetarik: protestanta zen, eta bere erlijioneko irakurgei pillichta bat nahi zerautan eman; hemen ez gauza haundirik egiteko, eta on eginen zarotala gogoaren hetan alhatzea!-

Echkerrak bihurtuz bere borondateaz; erran nakon katolikua nintzala eta ez nintela irakurtuko. Orduan eman zerautan paper batean othoitz bat hura katolikuek ere erten ahal zutela eta erran nezan usu, segur on eginen zatala. Bayetz hitzeman nion; eta phartitzean irri pollit batekin erran zerautan, "Heya, ni berriz pasatzen nizalarik gogoz ikasia ukhanen duzunez!"

Egun hartan berian ikhasi nuen; bena debrien filusa, ez da gehiago agertu! Pentsaketa egona niz behar bada, ardura lekhuz khambio bainiz, ez nukela hatzeman ahal ukhan...! Funtsean ez du batere importik; eta phentsatu dut eni on egiten ahal zarotanaz geroz, besteri ere ez deila kalterik eginen....! Segidan ezarzen dut. Heya nik bezen fite ikhasiko duzuen?

San Columbian-en izpirituan,

Egizu, oi Jauna, erraotik athera eta alderat suntsi, etsayak nere baithan landatu guziak; holaz ni bekhatutik garbiturik, ene bihotz eppainetan ezar ahal dezazun ongiaren ezagutza eta pratika. Gogoeta eta obretan zu bakharrik zerbitza zaitzadan. Zure manamendua komprendi ditzadan eta zu bakharrik bilha. Emazkidazu: ezagutza, karitatea, garbitasuna eta fedea; emazkidazu ene arimarentzat balios ditazken gauza guziak. Hobe zazu ene baithan deya ona dena eta zure onezian emazkidazu behar ditudanak.

Zu bethikotz bizi eta errege zaren Jainkoa. Halabis.

Eta segidan khantu alegera batzu bihottza ilhun deneko, ene adich-

Kide min batek igorriak eskual herritik 'Kafarra' nuenean haren haizatzeko, nihaurek usu Khantatzen ditut gustatzen baitzauzkit eta ez ahazteko; Esperantza dut beste zombeit ere dutela, ni bezela, deskantchatuko!

Airea: tiki tikitik odo hobeki "zalamankarat nindualarik" ichtudiantaren airea.

1°

Jainko Maiteak emanik badut jite bat marthagarria:
Ene entzuten choraturikan hor darokat Eskual Herria;
Khantu zaharren eta berrien Khantatzea dut loria.
Goiz, arats Khantuz ari naiz nola primaderako choria....

2°

Lehen Khantua Khantatu nuen demborak ditut haurâoa
Gocho gochua nindadukala ene amattok alzuan.
Geroztik hunat amentsetarik Khantuz daukat gogoa:
Gau eta egun lanean ere Khantu eginez bakean.

3°

Ene Khantua entzun orduko ni gana laster jendeak.
Ene Khantuak choratzen ditu ardura adizaileak
Laudorioka eskuak joka hor ari dira guziak:
Orhu eginez ez dik parerik eskualdunen Khantariak!

4°

Khantu eginez laudatzen dut nik Jainkoaren ontasuna.
Khantu eginez Kontsolatzen dut trichte nigarrez dagona.
Khantu eginez anhantz arazten dakot zorigaitz ilhuna:
Solas ederrak baino hobeki Khantua baita entzuna.

5°

Ene dembora holache doa Khantu eginez bakean;
Jainko Jaunari galde bakhar hau Khantatuz arduenean:
Ene egunak alegeraki bururatzen direnian,
Onhets dezazu Khantuz sar nadin zure zeru ederrean!

Harrichabat

Pottolo

Bi vrtchoen kantvak

G.H. 1964

BI URTCHOEN CHANTUAK . G.H. 1964- 32b., 198 o.

HAITZE HEGOAK HURBILTZEN DITU MENDI URDINAK BICHTARA
AMODIOAK BIHOTZ KARSUAK BILTZEN TU ELGARETARAT
USTARITZEKO ZERU PULLITAN CHORI AIROSAK BADIRA
BI URTCHO ERGEL NAHI DITUGU HEMEN LUMATU GOSTURA

II

HAITZ ONDO BATEN ITZAL FRESKOA ZER LEHUIA PANSATZEKO
AITAMEN ETA BERTZEN ICHILIK ELGAREZ AGRADATZEKO
KAPITO _ HARRIN BILTZAR EDERRAK IZAN DIRA LEHENAGO
HAIN AMULTSURIK EZ DA SEKULAN ITZAL HORTAN IKUSIKO

III

URTCHO URDINAK BELENARI MUSU ETA AMODIO
BELTCHAK ORDAINEZ URDINOARI - H A L A B I Z ERRAITEN DIO
BAINAN AUZOKI K HUCHTU ON BATEK BEREHTUDITU ADIO
ADIO ETA BEGIAK NIGARREZ IHEZ DEHATZI AIAIO

IV

NESKA ZIRZILA DESOHOREA CKARRI DUZU ETCHERAT
HUNA BI TALO ETA ZOAZI APHALDU GABE OHERAT
AMAREN HITZAK HARRIKAN GAINDI JEN ZAUZHIGU BEHARRIETAT
MARI MUTIKO ARIN HORIEK HOL HOSTEN BEHAR DIRA .

V

MANECHI ALDITZ AITAK DIOZKA GALTZAK BEROTU HANDIZKI
MISPIRA SALDA ZER TISANA DEN GIZA GAINZOAK BADAKI
CHITO AUSARTA AGO KAIOLA OILARTU ARTE ZUHURK I
AITAK BAZAKIK KAIOLA KORI NOIZ BEHAR DAINIAN IDEKI

VI

ESKUAL HERRIKO JENDE LEIALAK EGIN BEZA PENSAMENDU
GURE OMENEN BEHAR DUGULA GORA ETA GARBI ZAINDU
AITAN ERRANA SEGI DEZAGUN ZAHAR GASTEK PONDUZ PONDO
AMODIOAK EZ GOIZ EZ BERANT BERE SASOINA BEHAR DU

FIN
.....

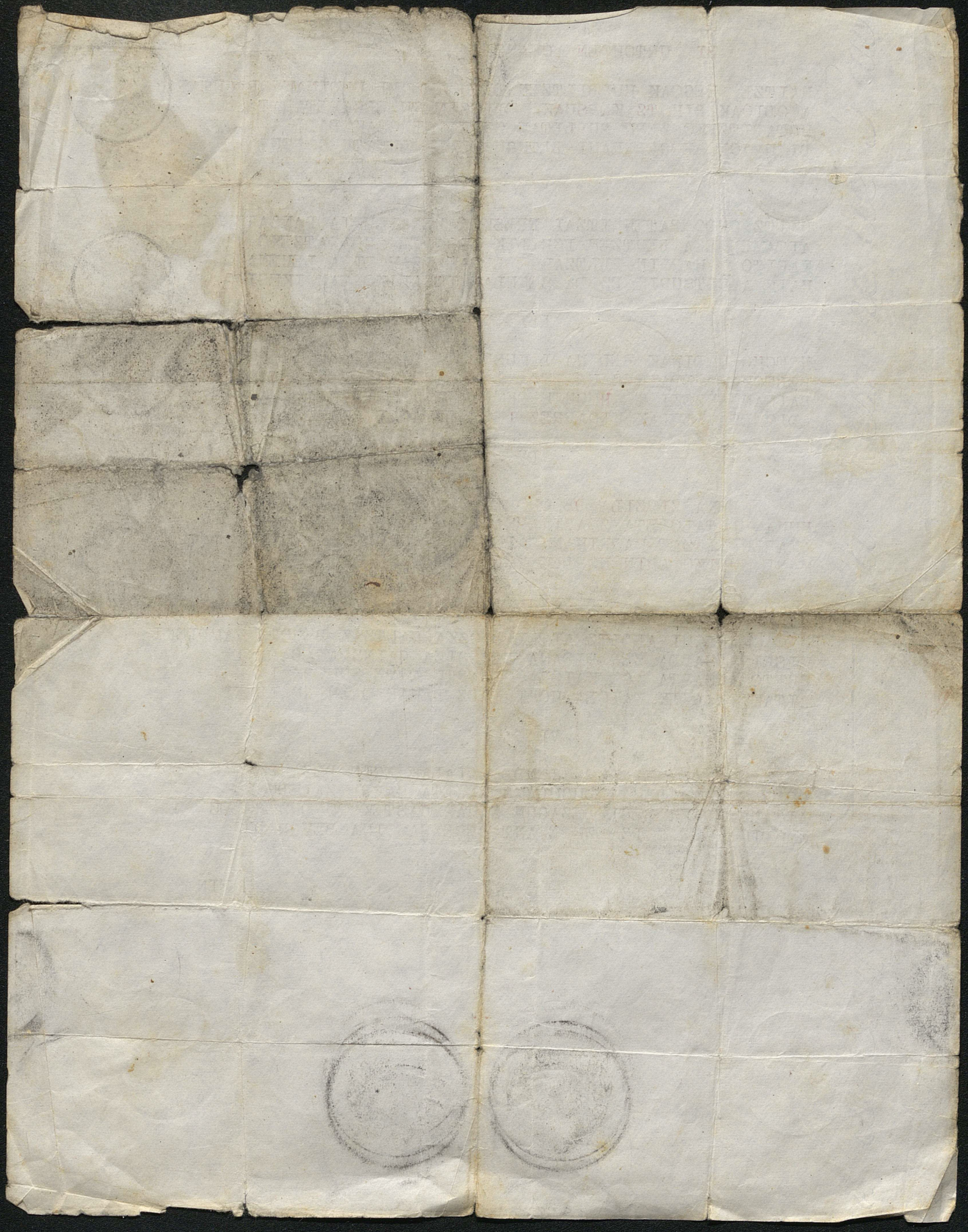

Bidarraitar bat

"Bidarraiko Bozak"

"Aires" Hasten-naiz orai kantatzeri"

I

Zombait bertsu berri dire)
Oro kantatzeko dire } bis
Bidarraitarrendako dire tra-la-la-
Bidarraitarrendako dire sujetak ere han dire

II

Iragan bozka arratsian
Ichtorio bat pallita
Bidarrai herri handian tra-la-la-
Bidarrai herri haundian guertatua baita

III

Yaun achuanta ta mera
Heldu ziren alegera
Aurdiki dizte lurrera tra-la-la-
Aurdiki dizte lurrera Zangoz goiti arroilara

IV

handik direnian chutitu
serios dira partitu
ez dute ainitz minhartu tra_la_la
ez dute ainitz minhartu bainan zaiote afruntu

V

Beraz badute afera
juan behar dute Pau_era
aferaren churitzera tra_la_la
aferaren churitzera jujerik hoberenera

VI

Bidarraiko herriari
erran nahi dut berari
segui ditela merari tra_la_la_
segui ditela merari orai ezarri dutenari

VII

Pertsu hauyen emailiak
Galdatzen du barkamendu
ez baitu nahi samurtu tra_la_la
ez baitu nahi samurtu jaun horien beharra baitu

Bidarraitar bat

'Bidarniko epistola'

'Bidarriko epistola'

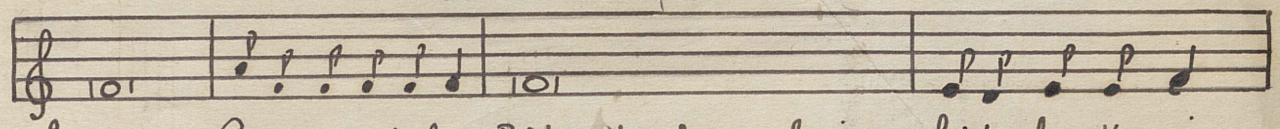

Lectio beati Petri Apostoli : Bidarriko plazan baginen hoi ta lau ku si.

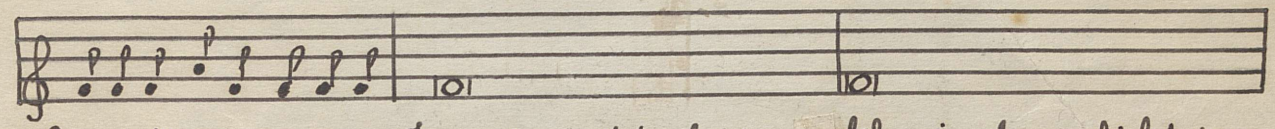

Ago tak ginen guziak. Joan ginen ostatu batetara, behar ginuela pochi bat jan

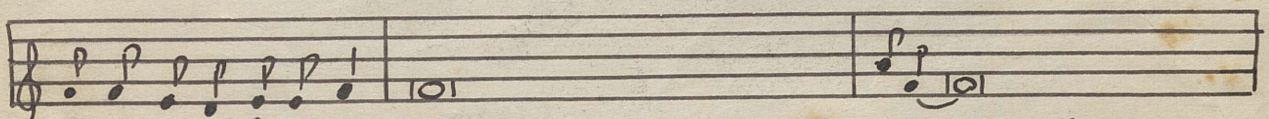

e-ta chorta bat e-dan. Galdatu ginuen, artho erdi bat eta pitcher bat ur.

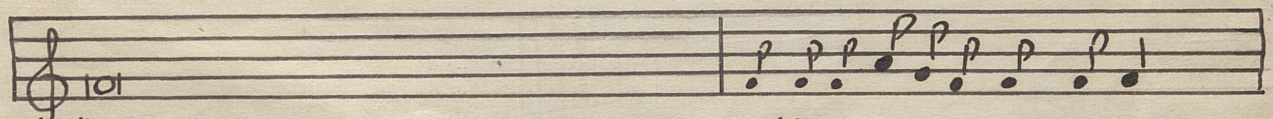

Hoita lau kusiak elganekin ontsa ase-ta, galdatu ginuen kondua.

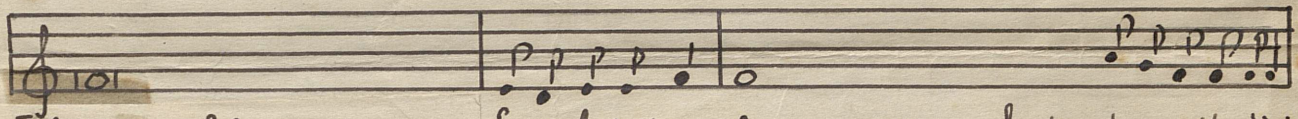

Etchekanderea heldu zauku agur handi batekin. Agur jaunak, erregeberdia da zuen kondisia.

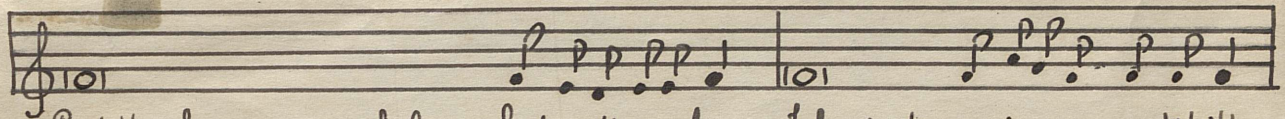

Batek eskua sar sakelan, bertzeak ere ba. Joko parte, ez ginuen arditik.

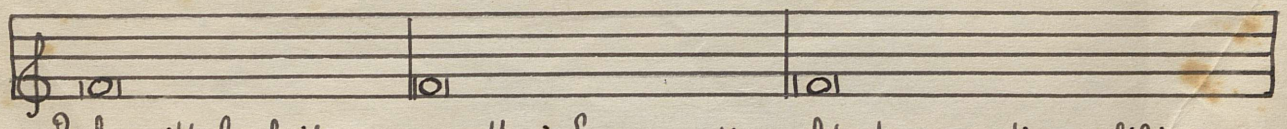

Beharrik horbaitzen, gure kusi Larramendi, soldado grenadier ibilia,

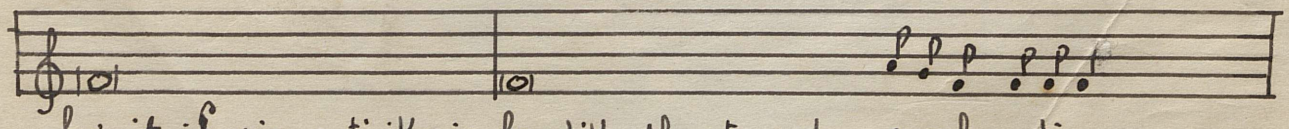

hainitz ikusia, guti ikasia, handik atheratzen du erregel-erdia.

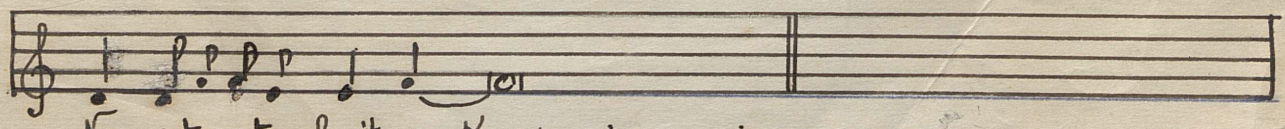

Non estonatu baitzen kompania guzia.

Réduire à
115 millim. en largeur

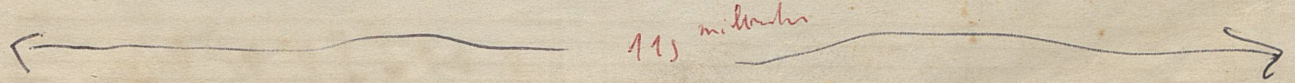

C

080

Bidart, Michel

Amerikatik zombeit bertsu Eskual-
Herriko gazte laguneri.

Airea: aberats haundi baten semeak aitari
zion galdegin

1

Etipi ttipitik koblariek ni naute bethi charmatu
Mahi gaincan, buruz buru, zaüzkigularik plantatu
Heien dohainek, bihotzian barnarik nute unkitu
Oi zer plazera! Gure Jaincoak bertsulari egin banindu

2

Mila bederatzi ehun 'ta berogoit' hemeretzian
Bertsulari ederrik badugu, oi gaicho gure Francian
Particulazki erran ditaike gure Eskual Herrian
Mutil nechkak, zoin gehiaüka, aridira aspaldian

3

Mutico gazte horiek, neskatchez dira trufatu
Hok beren buriak diuzte fierki defendiatu
Elgarentzat dutelarikan, zombeit defauta agertu
Horelache, amodioa ez lukete behar galdu

4

Gazte lagunak baditugu, denek guhauren itzan
Original bekatiak, unkitu ginu guziak
Bekatuan erori dira Adam eta Evé biak
Ez gaiten beraz bat berzearentzat izan hola jelosiak

5

Nechkek urgulu, muticoek aldiz maite dutela ostatu
Bertsu hoietan, horiek ditut, bereziki irakurtu
Eskual Herriko gazterian, zer da bada hor gertatu
Tatch' hoïn gatik ez laike behar, holako sujetik piztu

6

Urgulu eta fantesia, gehiago da gaztetan
Horren ukatzea ez ditaike, aise oraiko mendetan
Chimpleago gaitezen beraz izan guhaüren hunetan
Biziaz kondu behar dugu, denek egun batez eman

7

Ostatuetan dabilagu liquora hura bezala
Horrek gaitu mutil gazte, ainitz trampatu gisala
Utz dezagun gazte maiteak, ostatu gochoen itzala
Iguzki garbiaren pean, lanean obeki ala

Mutico gazte gaichoak, dezagun presta dotia
Guretzat hori omen da, gaztean-eginbidia
Gohor izahana gatikan, kopetako izerdia
Erna gaiten, labur baita, mundu huntako bizia

1

Ziek aldiz nechkatoak ikas egiten kozina
Ezkont adina yin artean, baduzie ba aïzina
Horrek atchiki behar baitu familian ostasuna
Aprendizko hori ez da, zientzat ezin egina

10

Ari direla zambeit nechka egin behar ez truzoa
Berze batzuek oraino, maite amaren altzoa
Denek agian atchemanez begitarte bat gozoa
Egun batez izanen da, zien zorion osoa

11

Emore on, gazte, alegera, viva eskualdun choriak!
Bethi eskualdun fededun, gira denak eskont gaiak
Egungo amodio sanoak, bihotko alientziak
Segun ekarriren daïzkun, jainco Jaunaren graziak

12

Baketurik orai hemen, gaiten ichilikan geldi
Bekatu egin ondoan, hori laiteke uriki
Ongi goberna gaiten beraz, mutil eta emazteki
Horrek gaitu' urus ezarriko, mundian liziz ederki

13

Bertsu haük eman izan ditut California chokoan
Arzain nagolarik hemen luzerna berde batean
Cantari haste nizenian, izfiritua airean
Ardura hor baitabila, Europako alderdian

14

Hamalaugarren bertsua gure Eskual Herriari
Goraintziak igorzen ditut horko jende guzieri
Mendi gora, oihanak eta playa bazter campañeri
Mundian ez da lekurik, zu bezenbat maitagarri

Michel Bidart

19.3-1959 Bancara

Bixar

Bisear.

J. M. J.

Eltcho laminaren urchoak.

Harpe pollit batean zen Errekha-Churin:
Eltchoen jauregia huntz-ostoz gorderik.
Lamina jauchi... mauchi... ez jakin zer egin
Ilhundu beha zagon ostoen artetik.

Ilhargi churitarat fricht... hura nun doan
Gorriz jauntzirik eta oineko churitan
Choria bezain arin ahaintchu aitean
Bin... Bin... itchulingoka herriko chenderan.

Maritchouren etcherat laster egin zuen
Bi urchoñoren bila, Eltcho zanga motchak;
Bere aments guziak hoietan zituen
Jostetan pasatzeko, udako egunak.

Bide guzian laster, jauzi erreketan
Lamina goiz-alderat airosik heldu zen
Usaiako chilorat urchoak charean...
Bainan ustegabean, nor zaio gertatzen...!

Acheri buztan luche beharri motch-batek
Dio beraz galdatzen, bai faltsukerian:
"Ikhus ote dezaket, zure chare horrek
Zer gauza pollichkoak dituen barnian?"

Acheria orduan lothu zen lanari
Aspaldi ~~askaldi~~ afaldia, tripa zuen hutsa
Errainak zazkon hautsi gaicho ~~sa~~ zareari,
Bi urchoetarik bat, harapatu ontsa

Geroztik bethi gure lamin tchar ergelak
Acheri kichkilaren herestoer segui
pasatzen omen ditu gau eta egunak;
Lukelarik bertzea eskuratu ~~tu~~ nahi.

Bordagaray, A.

'Phagolarra'

X

Mardi 14 Decembre 56

Cher Journaliste

Comme je reçois le journal « Herria » qui me fait grand plaisir, et je vois que beaucoups d'entre nous envoyent soit un article soit une chanson. Donc je me decide a mon tour a faire une petite chanson qu'elle n'est pas formidable mais simplement pour faire plaisir aux parents et aux copains bref « Hertarrendako ! »

Alors si vous pouvez la mettre sur le journal vous me feuriez grand plaisir. Je ne sais pas si les autres militaires vous payent mais de toute façon s'il faut payer quelque chose vous allez qu'a m'envoyer un mot.

Sur ce dit veuillez agréer mes sinceres remerciments les plus devoués

H Bordagaray

Phagolarra

Voila le titre de la chanson

ALGÉRIATIK

Kantuz nahi dut mintzatu

« Mirca : Agur eta zer diok »

Koblaria ttipi ta espantua handi

II

Airé chahar batéan zombeit bertsu berri
Urrunetik dauzuet igortzen deneri
Eskual herri guzian kantatzéko bethi.

II

Badu zombeit dembora Algerian girréla
Etsaiaren heztéa dugu denek lana
Bainan jakin zazué zombat den filusa
Edertasunez er'ez da biziki airosa.

III

Hedaturik giradé bazter guzietan
Bakhotchak guré lekhua ongi zaintzekotan
Usienik giradé mendi kaskoetan
«Kabylya» famatu bortuaren phuntan.

IV

Phertsu huntan mintzo naiz Arraba horrietaz
Eta partikulazki horrien beztimentaz
Zazpi milla kopilo «Burnuz eta zintaz»
Nehor ez daiteké hurbil usainaren lotsaz

V

Armaturik diradé gutiz geyhienak
Baterian dituzté «piztun et'abrochak»
Bidean zilo in eta han ezar minak
Han pasatzian diradé hiru d'brien zapartak.

VI

Phertsu huntan nahi dut mintzatu lagunez
Eta partikulazki hertar hil gaichoez
Pharté hartzen dugula etchekoen phenaz
Saristatuak izan diten jinkak zeruaz

VII

Aldi huntan mintzo naiz éne herriari

Bordaberu, Dominique

Algeriatik

Airera?

I

Bertsu zombaiten emaitera, naiz ni menturatzen
Blidako hiri chocotik, bainaitz ni irazartzen
Hilabethe bat badu, frantzia dutola usten
Hamaulau hilabethe han eginik, hunat naute ditzen

II

Hemen leku ona badutola, dautzuet deklaratzen
zeren posta batera, bainaiz hemen erortzen.
Planka bat ona badutola, ez dautzuetet gordetzen
Eta hobeki izarteko, guardiarik ez duguira gaiten

III

Hemen zer lan dudan, orai dut esplikatzen
Lettra eta collia triätzen, dembora zauko pasatzen
Ez dela lan gaitchtoa, dautzuetet erraiten
Bainan eguna akabatzean, gogotik gare gelditzen

IV

Hiriaz ere nahi ditut, bi berri aipatu.
Lehen itzuraren ez zaut, hain gaizki idiritu.
Frantziatik kambio, aise dut ezagutu
Bainan halere ez nai ni hortan, bitziki lotsatu

V

Eskualdun bakarra naiz, ni hemen gertatu
Bainan lagun onak ditut, horen gatik harrapatu
Capitaina ere nahi dut, hemen orai aipatu

zeren horek baiterauku, pinta Ricarra pagatu

VI

Oraiko bertsu huntan, izturitzeko gazteriari
Zer pensatzen duen, nahi dut ikusi?
Hunen araferaren beha, naiz ni hemen egoiki
Eta orai zuen aldi, Michel edo Henri?

VII

Soldadogaz zer dutan, ni orai pensatzen
Sobera luze dela, aise duzue compenitzen
Zeren hainitz baita ni bezela hemen irogaiten
Zeren hemen baitugu, zuri eta gori ikusten

VIII

Huntan akabatzen dut, erranez Coraintzi
Aita ama haurride, adichkide eta deneri
Eta izturitzeko, gazte eta sohar ohori
Killa ukaiteon nahi dut, Eskual Herrisat itzuli.

Dominique Bordaleéou
Istutusiztarra
S.P 87777.

Borddel

"Ene andre gaiari"

Airea: Bidarraitarra.

I.

Andre gai gaztea othoi barkatu
Enetzat nola othe zira mintzatu:
Uroski egundaino ez zaitut cherkatu,
Zeren gainian zira hola declaratu?
Biluak urretu
Beharrak banitu
Zuk ez nahiz hartu
Zu ez bezalakorik nahi dut hautatu.

II.

Abisatzen zaitut, andre gai gaztia
Izariz har dezazun banitatia.
Fortunaz izan banu nik borondatia
Ez omen zineteken nitaz hautatia
Urgulu hartzia
Aise da, maitia,
Trankilitatia
Oraino zerbait bada gogoan pastia.

III.

Ororen burukoa, alegera zaite
Zu afrontatu gabe consola naite.
Hola mintzo zirela aditzen badute

Zure mina dudala ais' erranen dute
Erreclama zaite
Ahal bezain fite
Nonk nahi zaituzten
Zu bezalako filusak nik ez ditut maite.

IV.

Zu maite zaituena ez da ene baitan
Ez othoi egon nahi gabetan.
Iduritu bide nitzaizu sober' amodiotan
Uste baduzu ere ez zira peiletan
Egon naiz miletan
Beste zombaitetan
Nahiz alferretan
Solamente ez zurekin desiretan.

V.

Desiretan egon niz errekontratzeko
Biz. pa. hirur arrazoinen esplikatzeko
Zer zinduen suyeta hola mintzatzeko
Zuhaur iduriekin parabolatzeko
Sekulan saltzeko
Beldur baratzeko
Ez da fidatzeko
Paregabia zira murmuratzeko.

VI.

Murmuratzen ditutzu iduri zaizkitzunak
Horiek dira zure jendetasunak
Charmatzen bide zaitu zur' edertasunak
Geien complimendiak egiten tuzunak
Uroski goiz hunak
Pasatzen tuzunak
Emanik fortunak
Odol hunik egiten du zurekin gizonak.

VII.

Gizonaren bizia andriak laguntzia
Conbeni du elgarri conparatzia.
Bainan batzuk badute mila fantesia
Beren baitarik heldu zeiela grazia
Urgulu hartzia
Aise da maitia
Mila malezia
Hiltzeko creatua da mundu guzia.

Borddel.

Variantes: I egundaino etzaitut jeusetan cherkatu

II izarian / zinazteke /

aire da maitia
kankil izaitia
urgulu hartzia
~~ego~~ burian pastia

III nok nahi zaituzte ?

holako filusak nik ez ditut maite

IV etzaitela egon ez nahi gabetan

idurita baitzaitzu

egon nahiz (?) miletan

solamente ez

V suyeta ene aipatzeko

zuhaur iduriekin erreformatzeko

VI odol hunik in diro

VII andrek laguntzia

konbeni da elgar konparaitzia

oro malezia
ez da abilezia
urgulu hartzia
hiltzeko kreatu da ...

+

- Kantore berri charmant ...

I.

Kantore berri charmant batzuen hastera noa kantatzen.
Iñorant denik balinbada guziek jakin ditzaten.
Badakizia argi eder bat jinik badela Luzaiden,
Eztitasunez bethea da eta guziak ditu charmatzen
Gaichoa hasia da trichtatzen.

II.

Jainko Jaunaren Probidentzia, Jaunak, ez tea haundia?
"Trausketa"-ko plaza hortan holako argi noblia!
Argi eder horrek merechi luke ederki adoratzia.
Oferendatzat emakozue mirha edo isentsua
Ahal duenak urria.

III.

Barber gazte bat jiten omen da España-ko aldetik
Art'izar horren kontsolatzerat erremedioz betherik.
Barber gazte horrek egiten othe du hoin mirakuilu handirik
Erremedioak eman tu bainan utzi du gaichoa trichterik
Pena chaugrinez betherik.

IV.

Contseilutto bat banikezi, charmant, emaiteko zuri.
Baldin barber gazte horren ganik ez balinbazira eri
Nahi balinbaduzu contserbatu zure argi eder hori
Gezurtto zonbait erredezu adoratzaile orori

Eta ez fida nehori.

V.

Amodiotan den presuna ez da bethi alegera
Plazer bezanbat penarekin pasatzen dizi denbora.
Ni ere holache niabilazu galdurik ene odola
Mundu huntako plazer guziek ez bainirote contsola.
Hilik ere ez dut achola.

Borddel

Arnéguy.

I

"Orai agertzen dira kautore berriak"

I.

Orai agertzen dira kautore berriak
Gazten ala zaharren doloragarriak.
Nork egiten tu holako traidorekeriak
Eta partikularzki bakotchak beriak
Estonaturik daude Eskual-Herriak.

II.

Eskual-Herrietan fama handia da
Besten probinzietan barna joana da,
Ofreiturik ere zer nahi parada
Girichtino fidelik ez daite agrada
Esposa maitatzeko itate charra da.

III.

Esposa hil martira, aita galeretan
Sekula bezain bero beste aferetan.
Holako "incroponisa" ez zen alferretan
Gastaturikan ere zerbait paperretan
Aise bizi ditaizke hurran denboretan.

IV

Denbora noble hori kanbia daiteke,
Bi mundu plazerretan pasatzia neke.
Oraiko gradu hori atzeman du merke
Beste tratamendurik egin nahi luke

Ahal baluke zonbait konde duke.

V.

Iragan Buruilaren hamargarrenian
Heriotze bat in dute ilhundu denian.
Prebeniturik zauden desira hunian,
Asasinatu dute lurraren gainian
Zatcha hura hor dute bihotzain barnian.

VI.

Izpiritu duenak badaki hengoitik
Penak heldu direla plazerren oudotik.
Hauche da prinzipala ororen gainetik
Berak ez balinbadu maite bihotzetik
Ezkontzarik ez egin intresaren gatik.

VII.

Mundu hau garnitzen da kalitate oroz
Batzu fortunarekin bertziak maluros.
Hanitz~~ak~~ ezkontzen dira adinaz geroz
Bihotzak bethe gabe amodio beroz.
Gero maitatzekotan esposik ez eros.

VIII

Gizona bere faltaz consomitu hurran
Ikusi duenak beizik ez dezake erran.
Obraren arabera bethi arranguran
Deskautsurikan ez du munduko denboran
Hemengoa galdia eta bestekoa menturan.

Borddel.

Emilienne Bourdieu Harispe
(Basanik 1931 bertsoa dediketzen dio)

poèmes de ?

Lecumberri ? E. Bordieu

Josep Besselère-adiskideari

Jakin dugu orok poz andiarekin
O hore eder bat zaiturtela egin
Segurki oneski duzu irabazi
Ez da harritzeko. Ez duzu ez utzi
pairatzen laguna beldura-ren gatik
Bizia jokatuz, giltza jastaturik
Ez duzu halere, adiskidantzari
Sekulan ustelki kibela ezarri
Sein bakanden egun holako gizona
Luzkotarrek zuten jaberik onena
Lur pean da orai arras eroria
Eman hitza lehen denez achikia
Van Josep. Zintzoa, beldurik gabea
Eman duzu hortan deneri lidea

Lecumberri

E. Souraine

Acrostiche

Eusko deya

Mendi bazter ederrak,
Itsas alde pollitak,
Gure biotz barnetik.
Luv guziz maiteak,
Ez da ez ederragokorik.
Ez eta choragarriagokorik.
Menditarrak, itsastarrak,
Atzar gaitzen, bildu gaitzen.
Ez uzteko arrotza nausitzen.
Geldituz guziak bildurik,
Ez diogu arrotzari beldurrik.

Gure aiten ahotan,
Heien denboretan,
Anaiak zeren denak,
Euskal herrietan.
Orai aldiz dire frantsesak.
Españolak bertze haurrideak.
Gure itsas mendietan.
Behin ere, orai arte ez gare gu
Holako izen berriekin dertu gu

Badugu izen bat Bobea
Euskotarrak da gurea

Ama maiteak neri,
Erainez seaskari,
Erakatsi zerautan,
Euskara mintzari.
Zoinen eztia zen, gure bekarritan
Amaren elbea. ezartzeko lotan
Soinu go-ibo bat iduri.
Mendeen mendetik etorri mintzaira,
Uzten dugu biltzen, bartzeko erdara.
Eustara mintzaira susrtzitzearekin
Denak galdu gare gu ere burekin

Bai, zabar edo gaztea
Guri dago egitea
Euskararen zantzeko
Oro erwatzea
Euskodol bizia eta euskal herria
Obiduak eta euskara garbia
Gora altsatzeko.
Etchean, karrikan oro elgarrekin

Mintza gailen beti eusko solasekin,
Arbasoen enda berritz gorako da
Holachet eginez beti biziko da.

Beti bizi bedi
Bai, gure Euskadi

Lecumberri

E Bourdieu.

Ama maiteak neri
Erainez seaskari
Izakutsi ninduen
Euzkera mintzari
Zeinen ezlia zen amaren elhea
Lotan sartzen nintzen loriaz bethea
Alzoan harturik muchuño batekin
Miña joaiten zen haren itzñoekin
Ez detzagun ahantz amaren oiturak
Haren bularetik barnean hartuak
Gerta ez gaitetzen munduan galduak

Zuntsitzen hari da
Arbasoen enda
Alcha behar dugu
Zainduedo landa
Ihartua den haritz ondo zaharra
Gora heda dezan betiko suharra
Mhori kalterik eginekan gabe
Oro gauden tinko, ez izan erabe
Zuzenak dirade gure galdeminak
Mendeen, mendetik, Aitorren odolak
Gure dako ditu betikotz onduak

Lekumberri

Ezkundiu

Gure Ikuriña

Gure ikurina, bere margoekin
Gorri, berde, zuri, gurutzearekin
Zoinen airosa den gure begientzat
Zonbat maitagarri gure biotzentzat
Gure enda oro, hiru margo hoitan
Ageri da ongi gure asmuetan
Zola gorria du odola-ren pare
Azkar eta garbi. Aphal izan ere
Zenbat hiri ditu odol horek sortu
Zenbat giza gaicho ez ditu argitu
Untziko haga-ren, gora, muturrean
Gure itsasgizek, porturat heltzean
Margo gorri hori, zuten estekatzen
Jakiñarazteko untzia nungoa zen
Basen tokiraino lehenbichikoa
Gure margo hori izan da heldua
Bi marra berdeak, eurkotar zatiak
Ohora detzagun dire ezarriak
Euzko sei zatiak, hor dira ageri
Oraindikan berde, ez dira erori

Erdian guruztuz, lau chocoetarik
Deya dute guri, ez orai betitik
Batasun zintzoan orok elgar bilduz
Bizi gaiten beti Aberia zainduz
Gurutze churiak, gure sinhestea
Agerarazten du beldurik gabea
Guhaurreri dauku, ongi ibiltzeko
Agertzen bidea garbi bizitzeko
Euskotarrak chutik
Ikuriñarekin baterat bilduzik.
Agertzen delarik plaza, karriketan
Agur bat zuharki egin orok betan
Kopeta goratuz, har dezagun denek
Kartsuki chedea, margo garbi hoyek
Ez dezaten ikus, guhaurrek eginik
Beren pleguetan erdoila zikiñik.
Zaude garbi, gora, parerik gabea
Agur biotzetik ikuriñ maitea

Lecumberri

[illegible]

Oroitzapenak

"Etchetoa"

Etche churiño bat bide bazterrean,
Lau harmora gothor hegaztegi pean,
Orratzak berechiz hegatza bietan
Hegaztegia da bi ichurietan.
Ipharrari buruz hegal hertsiena
Hegoari pare bertze zabalena.
Harmoraren gorak, mendeal geriza,
Uritik haizetik, zaintzen du hegatza.
Aintzin alde, eguzki atherari so
Harboronte eder iduri bi beso
Zabalduak nola eguzki biltzeko
Barneko chokoak oro idortzeko.
Etche bazterrean, bideaz bertzalde
Hangarra luzea gora aintzin alde
Ichuri handian joaiki gibelerat
Etzaniz azkarki harmora gainerat.
Bi sahetsetarik harmoratik heldu
Argamaza lodik chola bat hesten du
Hau du arterriak egiten bi hegi
Bat labetegi, bertzea cherritegi

Hangar aintzinalde, sahetsidekiak
Orga ta arkeraren geriza tokiak
Etcheko athean, athaburuaren,
Gorago erdian, Andre Mariaren,
Harizko itchurak, jiten dienari
Diotela iduri, "ongi ethorri."
Barnean sartzean ezkaratz zabala
Lazatik zintzili ageri direla,
Bepher, tipul, baratsuri eta bertze
Onduko baitute saltsa edo eltze.
Eskoineko alde, ikusaldiontzat
Elhetegia da behar orduontzat.
Ezkerretik beritz muruari hurbil
Maira dago orra aldiaren muthil.
Ezkaratz buruan muthilaren gela.
Hunon sahetsean zukalde zabala.
Hau dute denetan lekurik maitena
Huntan iragaiten bizi ezliena.
Zakurra, gatua, muthil nausiekin
Hunat dira beltzen oro elgarrekin.
Sutegi gainean dilindan lahatza
Huni latua da eltze tupin beltza.

Supaster chokoan, zutzulu ttikia
Amonen, ait'amen jartzeko tokia.
Bacherategia gazlaintzez egina
Orai sukaldeko apain zahanena.
Lekuko ichila etcheko bizia
Berrehun bat urthez jakon du guzia.
Keibide gainean, pestunazko chispa
Hain baita zaharra, nehork ez du aipa.
Alkiek, kachetek, daukale hartua
Mahain inguruan bakochak lekua.
Sukaldetik landa suularda garbia
Augera aldean da pegarlegia.
Mahaina gainean untzi zabal batzu
Goipea egilen horchet ari dutzu.
Athe batek orai sagarnotegirat
Zaitu eremaiten alaber heiarat.
Heian sartu gabe jokiko otaska
Aberentzat egiteko neku bazka.
Geheta batetik heiako sartzea.
Harmoran botua aska bat luzea.
Huntan berro berro, lepotik lotuak
Egoki beroan etcheko behiak

Lau gorriak azkar landa lanetako
Sei bretoin nasaiki esne ukaiteko,
Errapeari so, beti ahusnarren
Dagozi chahalak noiz den edean oren.
Miñaterak aldiz azkatik gorago
Behien gogoa usu harat dago.
Chiribit keidunek argitzeko heia,
Argia bezinbat sortzen dute keia.
Hegatz aphal pean alhorren aldetik,
Heia maldatzen du iphar bortitzetik,
Uzta ezkaratzak harmorak lagunduz,
Haize indarraren garhaitzerat helduz.
Urtheroko uzta hunat dute biltzen
Bai ogiak joiten, artoak churitzen.
Hunen muturrean da oilotegia.
Baratzeko alde hangar bat Stikia
Atherbetegia bazka pherdeentzat
Golde, arhe, sega, tresna guzientzat.
Ezkaratz handitik goiko egoitzarat
Eskaberek dute heltzen geletarat.
Lau gela pollitak bertze bat itsua
Zola gelariak nola ezkotua.

Oheak, bakotcha estalgi churitan,
Bururdi, lumatcha ororen gaïnetan,
Etcheko andreak du mair hartzen arta
Beti garbi dauzin zer edo zer gerta.
Eskaleri ezker mailarte berean
Belarlegia da heiaren gainean.
Miñater bidea zilvetarik da
Handik egortzeko behien bazkada.
Bihi seilarua, gorago oraino,
Betea da bihiz dena bururaino.
Etchetoa dule, etcheño han deitzen
Chaharrez ari da gaichoa suntsitzen
Han da nik haurrean maitahe egoitza
Huni diot eman betekotz biotza,
Huntan baitut bildu nik dutan zentzua
Han gabe bainintzan munduan galdua.
Fededun garbia, euzkotar zuharra
Balin banaik orai huni diot zorra.
Euzkadi guziko etche chaharrekin
Agur, Etchetoa, oroitza ponekin.

Lecumberri

Etchetoa

Hortz ederrak

Jerusalem hiriko karrika batean
Izakaren erdian, apalki emana
Hiltzen ari zela, azken oren betean
Zakur doakabe bat han zagon etzana.

Dena zauritua, kukusoek ithoa
Haren Aldamenean zer usain bortitza
Jadanik zuten dena harrek beretua
Zöin lazgarri zen zakur hunen zorigaitza

Haren ondorat beldua jende multeho bat
Oro gutietsi gaizo zakur harentzat
Han etzen aditzen urrikal solas on bat
Etzuen fitsik onik jende heikientzat

Gizon handieder bat, bizar luzekoa
Arpegi urrikalkor dena maitasuna
Arunda distirant bat zuen burukoa
Haren begietan oi! zer estitasuna

Burua pisu ete

Aiea: Sekulan oraitzeko santa Katalina
edo: Etchahun eta Echalde.

1

Buma pisu eta estamaka arin
Kantuz astera noha nere lagunekin
Eskualdunek dezaten berri onak jakin
Zein ongi bizi garen gu espagnolekin
Frantzian kantazeko naispeitelgarrekin

2.

Alemanei ihesi mendiari gora
Pasatu ginen beraz espagniakara
Ofriguarat gateko behar zen dembara.
Pasatzeko gain ginen berri akara
Bainan eman gaituzte presandei zokara

3

Erresuma guzitik bagare gizonak
Espagnol kartzeletan nan nahi egonak
Orai campa batean gaituzte emanak.
Atchikiko ditugu oraitzapen onak
Espainian baditu Hitlerek lagunak

4.

Memento huntan baga bispahiru lau milla
Egun guziz handitzen ari baita pila
Armaturikan daga soldadu chirchila
Arduran pausatua iduri okila
Erresalbuko hor da guardia zibila.

5

Delako kampo hori da Miranda lirian
Nola den emanen dut orai agerian
Emen jendia bizi da zinez utzerian
Bertzu hauk hazi ditut mamra berian
Bazkaria jan eta gasiak errabian.

6.

Ikuz dezagun orai zer janari fina
Izaten dugun hemen bizitzeko dina.
Hura trazte batzuek nonaz peika egina
Ura trazte bazuek nolaz pika ina.
Olde batetik guti bertzetik zikina.
Hemen anzarki dena da tripako mina

7.

Nola gam ikuzteko gure gambaretan
garen ikuzteko
Bi andana badira alde bakotchetan
Lehen biak lurrean bertze bi airetan.
Hola lo iten dugu lastaira tcharretan
Loulz ez gaitu nelzor trompatzen goizetan
Garbitasunak aldiz asi nau itzizen.
Urik gabe araino ez dakit bizitzen
Pensa hemen direnek ez duten sofritzen
Espagnola belza da ez naiz ez haritzen.
Oino belzatko da ez da ta garbitzen.

9.

Uraren eskasian bi arratza anak
Zimitza eta zorria naguzi emanak.
Zangotarik hasi eta burruragno janak.
Gau eta egun hazka ari gare denak.
Bietarik badira milaka datzenak.

10

Azkeneko bertzuan hitz batzu ichilka.
Egin tcharrago dala Frankan politika
Hun urthez eman du papulua hilka
Orai ezin chutitz gaseak dabilka.
Fuera fachisma etabila Republika.

Fin.

Cette chanson, composée et très populaire au camp de Miranda, m'a été donnée par un des rescapés de ce camp... Il y aurait quelques retouches à faire et 1 vers à ajouter au 7e couplet.

P. Larzabal

FSC
TT-COC-2573